

Esbart Català de Dansaires: més de cent anys d'història 1915 - 1929

Obres a la ciutat:	Política i govern:
1916. Desviament del Rec Comtal a la Sagrera	1915. L'Ajuntament de Barcelona crea l'Institut de l'Habitació Popular
1920. Comencen les obres del metro	1917. Vagues i lluites socials a la ciutat demanant l'autonomia, 33 morts. Primer alcalde escollit a les urnes: el radical Joan Josep Rocha. Puig i Cadafalch president de la Mancomunitat de Catalunya
1924. Posada en funcionament de la línia de metro Plaça Catalunya – Lesseps	1919. Vaga general a partir d'un conflicte a La Canadenc. L'Ajuntament compra la Casa de l'Ardiaca per posar-hi l'Institut Municipal d'Història
1926. S'inauguren les línies de metro entre La Bordeta i Plaça Catalunya i entre Aragó i Jaume I. Obertura al públic del Park Güell	1920. Assassinat de Francesc Layret. Prohibició de la venda d'armes curtes. Il·legalització de la CNT
1927. Primera línia aèria Barcelona-Madrid	Deportació a Maó de 36 sindicalistes entre ells Salvador Seguí (el Noi del Sucre) i Lluís Companys (advocat en aquell moment)
1928. Comencen les obres a la Plaça Espanya. Inauguració del Funicular de Montjuïc	1921. Atemptat contra l'alcalde Martínez Domingo. Aprovada l'annexió de Sarrià
1929. S'instal·la el pavelló Mies van der Rohe. Entra en funcionament el primer semàfor de Barcelona a la cruïlla Balmes-Provença	1923. Assassinat de Salvador Seguí, el Noi del Sucre. Vagues a diferents sectors: tramvies, escorxadors, cotxers i d'altres. Prohibit per Reial decret el separatisme, les manifestacions catalanistes i ensenyar català a les escoles
	1925. El capità general Milans del Bosch clausura per sis mesos el Camp de les Corts per xiular la Marcha Real i obliga a Gamper a exiliar-se. Milans del Bosch també clausura l'Orfeó Català fins que no s'adhereixi a «la unidad de la patria». La Diputació de Barcelona s'apropia de la Biblioteca de Catalunya i canvia els seus estatuts

Inauguracions:	Vida ciutadana i cultural:
1915. Aeroclub de Catalunya i Borsa de Barcelona	1915. La taverna situada a l'encreuament del carrer Escudellers amb Nou de Sant Francesc es converteix en una fonda: Los Caracoles
1916. Institut Químic de Sarrià i el Centro Aragonés	1916. Estrena de <i>Els Pastorets</i> de Josep Maria Folch i Torres. Mor Enric Granados
1917. Edifici de La Caixa a la Via Laietana, el Tibidabo i la primera escola d'infermeria d'Espanya	1917. Estrena de <i>L'auca del senyor Esteve</i> de Santiago Rusiñol. Mor Enric Prat de la Riba
1919. Hotel Ritz i Teatre Tívoli,	1918. Epidèmia de grip: 1.554 persones mortes a la ciutat. Exposició de Joan Miró que rep grans i dures crítiques
1920. Cafè Zurich	1919. Primer vol internacional: Barcelona-Toulouse
1921. Escola del Mar	1920. Primera Fira de Mostres de Barcelona. Primer vol regular Barcelona-Palma.
1922. Camp de les Corts del F.C. Barcelona	1922. Creació de la Unió Esportiva de Sants
1923 Estadi de l'Espanyol a Sarrià i Cine Coliseum, monument a Mn. Cinto Verdaguer	1923. Visita a Barcelona d'Albert Einstein.
1924. Cafè Oro del Rhin i Alfons XIII i Victòria Eugènia inauguren el Palau de Pedralbes	1924. Primera emissió de Ràdio Barcelona EAJ-1, la primera d'Espanya. Mor Àngel Guimerà
1929. Estadi de Montjuïc i Estació de França	1925. Greu accident del tren Les Planes-Barcelona en entrar al passeig de la Bonanova, 26 morts i 87 ferits
	1928. Aprovat el Reglament de Circulació de la ciutat. El dirigible Conde Zeppelin sobrevola Barcelona. Mor el dramaturg Ignasi Iglesias
	1929. Any de l'Exposició Universal. Mor Rosa Sensat

La gran embranzida

L'any 1915 porta canvis a la Junta Directiva amb la substitució d'Antoni Casalí, President des de l'any 1909, per Joan B. Soler Bru que ja havia estat President els dos primers anys de vida de l'entitat i que en acabar l'any presentarà la dimissió al·legant que segons la seva opinió el Consell Directiu està

mancat de cohesió. Malgrat això, amb Aureli Capmany com a Director Artístic i Cèsar Canals com a Director Musical, l'any 1915 enregistra un conjunt d'activitats semblant al de 1914.

A la Junta Directiva del dia 16 de gener, els presents decideixen organitzar la Festa del Soci anual per celebrar l'aniversari de l'entitat a finals d'aquell mateix mes. Per això, el dia 30 es celebra una vetllada a les dependències de la seu social situada a l'Ateneu Obrer del Districte, al carrer del Bisbe Caçador. Per a l'endemà, i també com a activitat de la Festa del Soci d'aquell any, es programa una audició de sardanes.

Tres dies més tard, el 2 de febrer, els dansaires protagonitzen una ballada al Centre Nacionalista Republicà del Districte VII, al local del qual tornaran el dia 2 de setembre. El mateix mes de febrer participen a l'acte que s'organitza al Teatre Poliorama, en benefici de la Societat La Margarita.

El dia 30 d'abril, l'Esbart Català de Dansaires ofereix un repertori de danses catalanes a les dependències de l'Institut de Cultura i Biblioteca Popular per a la Dona (institució educativa creada l'any 1909), situat al número 5 del carrer de Sant Pere més Baix, amb motiu de la diada de la Mare de Déu de Montserrat. Aquesta no serà l'única ocasió en què l'Esbart visitarà l'Institut gràcies a l'amistat personal entre Aureli Capmany i Francesca Bonnemaison de Verdager, fundadora, directora i ànima de l'Institut de Cultura i Biblioteca Popular per a la Dona, a la plantilla del qual Capmany hi constava com a professor de jocs, danses i rondalles.

El mes de maig es convida l'Esbart a ballar al Jockey Club de Barcelona i el 24 de juliol al Centre Nacionalista Republicà de Sant Martí. L'activitat es completa el mes de setembre quan, a més de la ja anomenada ballada al Centre Nacionalista Republicà del Districte VII, l'entitat és present a la inauguració de les obres de l'Exposició d'Indústries Elèctriques, el dia 5 de setembre a Montjuïc.

Com ja comença a ser habitual cada any, el dia 11 de setembre l'Esbart Català de Dansaires ofereix un homenatge a la figura de Rafael de Casanova amb l'ofrena d'una corona de flors a la seva estàtua de la barcelonina Ronda de Sant Pere.

L'economia de l'Esbart comença a ser força consistent i durant la reunió del Consell Directiu del mes de març d'aquest any 1915, el Tresorer comunica als companys de la Junta Directiva que el saldo a caixa és de 452,12 pessetes, tenint en compte que ja s'ha fet el pagament de les despeses de la celebració de l'Aniversari realitzada a finals del mes de gener, que la Junta Directiva ha decidit ajudar econòmicament el Casal Nacionalista Martinenc amb 25 pessetes i que l'Ateneu Obrer del Districte ha augmentat considerablement el rebut del lloguer que passa de 10 a 15 pessetes mensuals.

Així doncs, aquesta bona situació econòmica empara la proposta de Cèsar Canals, Director musical, de realitzar un acte d'agraïment a tot l'Esbart, proposta acceptada per la Junta Directiva que el comissiona juntament amb Joan Brunet per dur-la a terme. Després d'estudiar diverses possibilitats, Canals i Brunet decideixen fer un sopar de germanor a l'hotel Mundial Palace al qual assisteixen tots els socis i que esdevé un àpat recordat pels assistents com un «Acte cordialíssim i al mateix temps brillant» en paraules del mateix Brunet a l'acta del Consell Directiu.

L'any acaba amb diversos projectes damunt la taula: l'adhesió al Cap d'Any Català en resposta a la invitació de la Joventut Catalanista de Barcelona i la participació en l'organització de la festa en honor

de la Llengua Catalana, acte proposat pel Centre Autonomista de Dependents del Comerç i la Indústria. Tot i això, Joan B. Soler Bru, que considera que manca cohesió entre els socis i el Consell Directiu, proposa la dimissió en ple del Consell Directiu perquè creu que li falta autoritat i convoca l'Assemblea General de Socis pel 4 de gener de 1916.

Davant la dimissió del president, a la qual s'adhereixen el secretari i el vicepresident, l'Assemblea vota una nova Junta Directiva i escull per al càrrec de President Joan Bel Vilalta, alhora que proposa una reforma dels estatuts i, a proposta de Felip Blasco, aprova la constitució d'una comissió de Propaganda.

L'any 1916 es produeix una forta empenta en l'activitat de l'Esbart que es farà realitat amb un ampli registre d'actes i el desenvolupament de diversos projectes. Així, ja al mes de gener es respon al convidat del Centre de Dependents del Comerç i la Indústria de Sabadell amb una col·laboració realitzada el dia 23. Sis dies més tard, el 29, l'Esbart participa en l'acte realitzat al Palau de Belles Arts en benefici dels presos socials. El dia 30 d'abril es torna a ballar a l'Institut de Cultura i Biblioteca Popular per a la Dona, amb tant d'èxit que l'endemà 1 de maig es repeteix l'actuació.

El mes d'abril es proposa a la Junta Directiva que l'Esbart Català de Dansaires es faci soci de l'Associació Protectora de l'Ensenyança Catalana i a la Junta del mes de maig Joan Bel proposa la confecció de vestits de pagès de propietat. El mateix Joan Bel és delegat per realitzar totes les gestions necessàries per dur a terme aquest projecte, alhora que s'acorda demanar una avançada de 15 pessetes a tots els socis per tal de fer front a les despeses que ocasionarà aquest projecte, avançada que s'amortitzarà amb els beneficis de les ballades i d'algun sorteig fet amb aquesta finalitat.

La Junta Directiva del mes de maig rep la sol·licitud de participar a l'Aplec de la Sardana, participació que rep el volt afirmatiu del Consell Directiu i al qual s'acorda assistir portant la senyera de l'entitat. L'Aplec es celebra el dia 18 de juny, al matí a l'acte organitzat a Vallvidrera i a la tarda al Turó Parc de Barcelona, indret que ja ha vist ballar els dansaires el dia 1 de juny amb motiu d'un acte en benefici de la Creu Roja de les nacions aliades en el conflicte europeu.

Aquest és un més dels actes de caire benèfic i solidari en els quals participa l'Esbart Català de Dansaires al llarg de tot l'any 1916, ja sigui per ajudar en algun dels molts desastres que ha ocasionat la gran guerra o els pròpiament socials. En el primer cas, a més dels esmentats, el dia 8 de juliol, al Palau de Belles Arts, col·labora en l'acte per recaptar diners destinats als orfes que la gran guerra ha deixat a Bèlgica i Polònia; el dia 7 d'octubre torna a ser present al Palau de Belles Arts en benefici dels catalans que lluiten a la Gran Guerra.

El mes de maig també col·labora en la tómbola que organitza el Casal Catalanista del Districte II en benefici dels pobres del barri. El dia 9 de juliol, a la seu de l'Ateneu Democràtic Regionalista, participa en l'acte en benefici de les escoles del Centre Moral Obrer del Poble Nou i el dia 23 del mateix mes ho fa al Parc Güell, aquest cop en benefici del dispensari mèdic gratuït de l'Ateneu Obrer del Districte III; el 15 d'agost al carrer Joan Blanques de Gràcia, col·labora en un acte en benefici dels pobres de Gràcia.

La participació en tot tipus d'actes benèfics, socials i solidaris ha estat una constant al llarg de la història de l'Esbart Català de Dansaires, que ha sabut respondre a les necessitats de cada moment donant el seu suport a les organitzacions i entitats que han sol·licitat puntualment la seva

col·laboració. Des dels desastres provocats pels aiguats de l'any 1911, els estralls produïts per la Guerra Civil i les dues grans guerres fins als efectes de l'huracà de 1989 o el tsunami de l'any 2005.

En el mateix sentit i de forma periòdica, l'entitat també ha col·laborat, segons el moment, en institucions i organitzacions de salut i benestar públic. Des de la presència a la Casa de la Caritat, avui gairebé extingida, hospitals i centres per a discapacitats mentals fins a tot tipus d'organitzacions per a la tercera edat.

L'any 1916, els components de la Junta Directiva proposen i voten afirmativament durant les seves sessions l'adhesió de l'Esbart Català de Dansaires a diverses iniciatives ciutadanes: com ara l'ingrés el mes d'abril a l'Associació Protectora de l'Ensenyança Catalana, l'adhesió a les Noces d'Argent de l'Orfeó Català, entitat amb la qual es manté una constant i profitosa relació, i la participació al gran homenatge que la ciutat ret a Josep Anselm Clavé els dies 31 d'octubre i 31 de desembre, iniciativa que es complementa amb una iniciativa del mateix Esbart per al dia 30 de desembre amb una vetllada líric-musical en memòria de Josep Anselm Clavé.

Per poder coordinar millor totes les gestions necessàries que cal dur a terme en aquest vast programa d'activitats anual, la Junta Directiva considera necessari constituir una comissió, anomenada de propaganda, que en faci un seguiment i mantingui una relació més propera. Aquesta comissió, amb actuació força autònoma, disposa d'un secretari encarregat de comunicar a les reunions de la Junta Directiva totes les gestions dutes a terme. La Comissió és qui a partir d'ara s'encarregarà de la difusió de les activitats de l'Esbart Català de Dansaires que el portarà a viatjar per tot Catalunya.

Un dels temes que continua preocupant la Junta Directiva és el de la indumentària dels balladors i balladores sobre la qual ja s'havien donat algunes instruccions. Finalment, el mes de maig es proposa confeccionar un vestuari que sigui propietat de l'Esbart Català de Dansaires i així amortitzar el pressupost que s'inverteix en llogar roba a les empreses especialitzades.

La proposta la presenta el mateix president Joan Bel a la reunió del dia 5 de maig. Un cop establert l'acord, es delega el mateix Bel per a les tasques necessàries. Avaluada la inversió per a la compra del material necessari i pel pressupost de confecció de vuit conjunts per a home i per a dona, es decideix demanar l'avenç de 15 pessetes als socis per poder fer front al projecte, diners que s'amortitzaran amb els beneficis de ballades i sorteigs. El mes d'octubre, amb bona part de les peces ja confeccionades, Felip Blasco proposa la compra de dues caixes calaixeres per guardar els vestits d'home confeccionats i poder-los transportar amb seguretat a les ballades.

Abans d'encarregar la confecció de les peces, tant Aureli Capmany com altres components de l'entitat realitzen un estudi sobre la indumentària catalana, i especialment barcelonina, del darrers segles per poder decidir amb coneixement. Són conscients que «... no ha d'ésser obligada la indumentària especial per a dansar els nostres ballets populars, ja que quan eren vius en els costums de les nostres gents no canviaven pas de vestit ...», però el fet que cada cop sigui més freqüent el requeriment per part dels organitzadors dels actes que els balladors i balladores assisteixin amb indumentària especial els convenç del fet que és millor tenir-la en propietat, tant per l'estalvi que això suposa, com per la

disponibilitat i la higiene de la mateixa roba. Un cop fet l'estudi, es decideix utilitzar els models d'home i dona de finals del segle XVIII, just abans del canvi de moda marcat per la Revolució Francesa.

El 1916 és l'any que es documenta l'Entrada de Ball de Caldes de Montbui amb motiu de l'oferiment d'un ballador d'aquesta població d'ensenyar el ball als balladors de l'Esbart. En resposta a l'interessant oferiment, la Junta Directiva delega i envia a Caldes Felip Blasco i Maria Soler, amb les despeses de viatge a càrrec de l'entitat, i que són allotjats amb gran gentilesa pels mateixos balladors.

El relleu d'Aureli Capmany

El dia 1 de gener de 1917, l'Esbart Català de Dansaires inicia un altre any de gran activitat. Aquest dia, l'Esbart es trasllada a Gràcia, a l'estatge de la Societat Obrera L'Artesà per col·laborar en l'acte d'inauguració de l'Orfeó organitzat en aquesta entitat. El dia de Reis col·labora en la Festa de Nostra Parla que es celebra al Palau de Belles Arts, un marc que l'Esbart ha visitat en moltes ocasions. Nostra parla, amb presència a tots els territoris de parla catalana, és una organització l'objectiu de la qual és defensar el català i treballar per a la normalització de la llengua.

Els mesos de primavera es caracteritzen per les col·laboracions en actes organitzats en honor de grups o col·lectius que fan estada a Barcelona: el 26 d'abril als magatzems Fayans Català en honor del grup d'artistes francesos que visiten Barcelona; el 29 d'abril en honor dels mestres de Palma de Mallorca que fan estada a la ciutat; el 27 de maig en honor del grup de diputats nacionalistes valencians i el 29 de juny al Palau de Belles Arts amb motiu de l'exposició d'art francès. Amb la voluntat de prendre part en els esdeveniments importants de Barcelona, l'Esbart col·labora en dos grans homenatges: el que es realitza el dia 3 de juny a Joan Maragall amb el descobriment d'una placa al seu domicili i el realitzat el mes d'octubre al Teatre del Bosc per homenatjar l'actor Ermenegild Goula.

I encara cal destacar un altre homenatge, de caràcter intern, a Cèsar Canals, Director Musical de l'Esbart Català de Dansaires entre l'any 1909 i el 1917. Canals, que ha comunicat a la Junta Directiva que s'haurà d'absentar llargament de la ciutat i per això renuncia al càrrec de Director Musical, rep l'homenatge de l'Esbart Català de Dansaires i dels seus socis i directius el dia 18 de juliol.

El mes de març s'accepta l'oferiment d'una persona de Vilafranca del Penedès per ensenyar diversos balls de la població, tasca per a la qual es designa Felip Blasco per a l'aprenentatge de les coreografies i Cèsar Canals per a l'anotació de la música. El capítol de col·laboracions amb entitats i institucions porta a l'Esbart a l'Asil Duran, a l'asil de l'Obra Max Bembo, a l'Scola Orpheonica i al Casal Nacionalista Martinenc. L'activitat associativa de l'Esbart es veu complementada amb una vetllada humorística organitzada el dia 14 d'abril, a més els associats també participen en diverses excursions que els porten a visitar Montserrat, el Castell d'Arambrunyà i Santa Creu d'Olorda.

Cal ressenyar dues col·laboracions importants: la col·laboració en la conferència d'Aureli Capmany el mes de juny al Centre de Lectura de Reus, per a la que els dansaires il·lustren les paraules de Capmany, i la col·laboració a l'Aplec de la Sardana de Vallvidrera com a membre de la Comissió organitzadora, responsabilitat que l'Esbart exerceix els anys següents. Aquest no serà el primer ni l'únic cop que els dansaires de l'Esbart acompanyaran Aureli Capmany en les conferències que fa sobre dansa, sinó que és una activitat que es realitzarà en diverses ocasions i indrets. La primera ocasió fou la conferència feta a l'Ateneu Barcelonès l'any 1910, davant socis de l'Ateneu i d'intel·lectuals, on Capmany proposa

la creació d'un arxiu sobre dansa tradicional catalana. Com en aquella ocasió, a Reus els dansaires acompanyen el mestre per il·lustrar amb el moviment les seves paraules i argumentacions, traspasant i anant més enllà, d'aquesta manera, de la pura conferència.

Pel que fa a Aureli Capmany cal comentar que es produeix el relleu en la direcció de l'Esbart, el qual deixa en mans d'un dels deixebles més ben preparats per assumir el càrrec: Felip Blasco.

Blasco ha estat a l'Esbart des dels seus inicis, ocupa càrrecs de Junta Directiva i és una persona clau per a l'entitat: és l'artífex de molts projectes i aquests es realitzen amb la seva intervenció, és acurat en el desenvolupament de qualsevol tasca i a més té un caràcter seriós, rigorós i valent que li permet encarar qualsevol iniciativa. Blasco és el responsable dels dansaires entre l'any 1917 i l'any 1955, any que amb seixanta-cinc anys deixa el grup de balladors a mans dels joves; des dels inicis de l'entitat i fins la dècada dels anys seixanta ocuparà diversos càrrecs, alguns dels quals fins i tot en més d'una ocasió, a la Junta Directiva: Tresorer, Secretari i Vocal.

L'empenta de l'Esbart per endegar projectes es manté l'any següent en realitzar-se els tràmits necessaris per sol·licitar a l'Ajuntament de Barcelona la creació d'una cobla de sardanes de caràcter municipal. La iniciativa, que parteix de Felip Blasco, porta a la Junta Directiva a redactar un extens document datat el dia 18 de novembre de 1918 on s'exposen els arguments necessaris per convèncer les autoritats barcelonines de la necessitat de disposar d'una cobla municipal, tal i com es reflecteix ben bé en un dels paràgrafs finals:

«L'Esbart Català de Dançaires, Entitat cultural constituïda fa prop de dotze anys i quina finalitat no és l'esbarjo dels seus elements sino la recerca pacient i quotidiana de totes aquelles dades, especialment dins l'espectacle de Dança, que poden enriquir el folk-lore català, tasca portada a terme amb aquell amor que sols la consciència de la fé en l'ideal proporciona, té l'alt honor d'adreçar-se a Exm. Ajuntament Constitucional de Barcelona, en prec humil i fervent de que aqueixa Corporació acordi la constitució d'una Cobla Municipal de Sardanes, çò que palesaria, de ben evident faïçó, aquella compenetració existent entre la ciutat tota i els seus dignes representants.»

Un altre dels projectes per a la mateixa entitat, aquest però d'abast més gran, és la creació de l'arxiu documental, segons consta a la Memòria de l'any 1918 llegida pel Secretari Ramon Peypoch a l'Assemblea General de socis del dia 4 de desembre de 1918. Es tracta d'organitzar un «arxiu folklòric dedicat a les danses en general i als Ballets populars catalans en particular». Però aquest projecte, llargament exposat per Aureli Capmany en nombroses ocasions davant polítics, intel·lectuals i artistes, haurà de veure passar més de dues dècades fins que es converteix en una realitat. Cap dels intents de Capmany per tal que una institució, ja sigui l'administració pública (Ajuntament de Barcelona, Mancomunitat de Catalunya, Diputació de Barcelona, etc.) o una de privada (Ateneu Barcelonès, Centre Excursionista de Catalunya, etc.), es faci càrrec d'engegar i mantenir un arxiu de dansa reix, malgrat que arreu el felicitin, l'encoratgin i l'animin a dur a terme el projecte.

El tarannà d'activitats de l'Esbart al llarg de 1918 segueix l'esquema dels anys anteriors: participació en esdeveniments de la ciutat, participació en actes de caràcter cívic o benèfic (a l'Ateneu Democràtic Regionalista del Poble Nou amb motiu de la diada de Reis o al Teatre

Apolo en benefici dels impossibilitats de la Caja de Imposibilitados y Jubilados de la Unión Obrera de Constructores de cajas de cartón) i col·laboració amb entitats, associacions i institucions, com per exemple l'Artesà de Gràcia, l'Escola Catalana Mossèn Cinto (que havia arribat a rebre donatius de l'Esbart), la Schola Orpheònica o el Centre de Dependents del Comerç i de la Indústria, entitats amb les quals manté una col·laboració al llarg de molts anys.

Però si alguna cosa marca aquest any és la visita de l'Esbart Català de Dansaires a diverses poblacions catalanes entre els mesos de maig i setembre, generalment amb motiu de les festes majors o patronals de les localitats de Figueres, Lleida, Terrassa, Mataró i Rubí. Totes aquestes visites deixen una llarga empremta a la premsa local que les elogia i comenta detalladament. Possiblement la més comentada sigui l'anada a Figueres el dia 6 de maig amb motiu de les Fires i Festes de la Santa Creu, quan Figueres fa festa grossa.

El viatge es comenta a les reunions de la Junta Directiva i es procura preveure tots els detalls. L'Esbart rep la quantitat de 290 pessetes per fer front a les despeses de trasllat i 75 pessetes en concepte de donatiu. Com en altres ocasions, es sorteja l'encàrrec de vetllar per la roba que recau en els socis Peypoch i Brunet; Renom es fa càrrec de la farmaciola i la senyera que viatja amb els dansaires i directius és custodiada pels socis Brillas i Serra.

Sovint, aquestes visites tenen un esquema similar que porten al grup a passar tot el dia a la població: el viatge en tren a primeríssima hora del matí, l'arribada a la població de destinació on són rebuts a l'estació, la preparació per a la primera sortida que consisteix en la intervenció en un acte realitzat en algun indret destacat, ja sigui davant l'Ajuntament, a la plaça major, al passeig o a la rambla o bé en sortir de l'ofici i en alguns casos amb una mica de cercavila abans o després de l'acte, el dinar a la fonda o a l'hostal, la mostra de danses a l'aire lliure o a l'interior d'alguna societat o entitat i el retorn cap a Barcelona. Tot això, amb les dificultats de transport que hi havia en aquell temps.

El dia 21 d'agost, un grup de vuit balladors i balladores participen en un concurs de sardanes organitzat a Caldes d'Estrac amb el nom Aplec i Concurs de colles sardanistes. Els dansaires de l'Esbart guanyen el I Premi del Concurs i reben un premi econòmic de 400 pessetes. Els merescuts guanyadors del premi demanen a la Junta Directiva poder-se repartir l'import econòmic del Premi, cosa que s'acorda a la reunió del Consell celebrada el dia 28 d'agost. Els diners, però, mai no arribaran a les seves mans a causa d'una carta que diversos socis envien a la Junta i en la qual demanen que la meitat del premi es lliuri a la família de Mercè Font, sòcia greument malalta, que finalment rep la quantitat de 325 pessetes i que són molt agraïdes en un escrit de la família. A causa d'això, els responsables de l'Esbart decideixen realitzar un acte de germanor com a obsequi per als guanyadors, en l'organització del qual intervenen Joan Brunet, Felip Blasco i Lluís Bartomeu.

Una de les visites de l'any 1918 porta l'entitat a Caldes de Montbui com a resultat de la relació entre l'entitat i els balladors de l'Entrada de Ball, especialment Jeroni Pascual, que l'any 1916 ofereix als membres de l'Esbart Català de Dansaires ensenyar-los el ball i facilitar-ne la documentació. El mes d'abril de 1918 Felip Blasco comunica a la reunió de la Junta Directiva que ja ha pogut treballar l'Entrada de Ball i que els dansaires ja l'han apres. La visita a Caldes de Montbui es realitza el dia 20 d'octubre i les atencions rebudes són tant satisfactòries que s'envia un agraïment ben sentit, en especial a Jeroni Pascual.

L'estructura de visita a una població també es repeteix l'any següent, el 1919, quan l'entitat viatja el mes de juliol a Terrassa, a l'agost a Vilanova i la Geltrú i a Reus el mes de novembre amb motiu de les Grans Fires i Festes, sempre amb gran expectació i interès. Però a més d'aquestes ciutats, els dansaires i directius es desplacen a nombrosos pobles i ciutats, des dels més propers fins a d'altres que suposen força hores de viatge. Pel que fa a les més properes, visiten les veïnes ciutats de l'Hospitalet de Llobregat, Badalona i Sant Cugat del Vallès; mentre que les més allunyades són Sils i Tordera, i això sense oblidar Mollet i Granollers. Una d'aquestes visites serà la primera d'un seguit de visites que no només deixarà empremta, sinó també un bon record i el recull i documentació de diverses danses.

Vilanova i la Geltrú celebra la Festa Major a principis del mes d'agost, concretament el dia 5 amb motiu de la diada de la Mare de Déu de les Neus. L'any 1919 els balladors, balladores i responsables de l'Esbart Català de Dansaires, convidats per l'Atracció de Forasters, arriben a Vilanova i la Geltrú per prendre part en un acte breu al matí davant de l'Ajuntament i a la tarda ballar al Teatre Apolo d'aquesta població. El diari *El Vilanoví* se'n fa ressò en un llarg i detallat article titulat «La nostra Festa Major» que es publica a l'edició del dia 9 d'agost i que en l'apartat «L'Esbart Català de Dansaires» tracta la visita amb aquestes paraules:

«A les onze del dimarts arribà l'“Esbart Català de Dansaires” ballant a la plaça de la Constitució, on hi acudí nombrosíssima concurrència per a conèixer per primera vegada als dansaires, el “Ball pla” i la “Dansa de Castelltersol” que varen agradar moltíssim.»

A continuació, es detalla informació sobre aquests dos balls i continua parlant de l'acte al Teatre Apolo:

«Mereix que donem més extensió de lo acostumat al festival que tingué lloc al Teatre Apolo el dimarts a la tarda a càrrec de l'“Esbart Català de Dansaires”, quin director artístic és D. Felip Blasco, director musical D. Pascual Segura i conferenciant D. Emili Gili Ferràn, protector de l'Esbart.

Aquell local estava ple a vessar, de tal manera, que varen agotar-se les localitats i molts tingueren que adquirir entrada general per no trobar altre cosa, a l'objecte de poguer conèixer les dances que havien de ballar aquell estol de damisel·les i joves que foren ovacionats pel nombrós públic allí congregat.

Abans de començar, D. Emili Gili Ferràn, protector de l'Esbart, llegí el següent discurs que fou summament aplaudit.»

A continuació, l'article transcriu el discurs d'Emili Gili, detalla el programa dels balls previstos, transcriu la presentació que Gili fa de cada ball i acaba amb frases com ara:

«A cada final de ball el públic tributava als dansaires interminables aplausos i ovació al finalitzar l'espectacle» o bé «Els vilanovins varen quedar plenament satisfets d'un espectacle tan artístic com és el dels ballets populars catalans. Des d'aquestes columnes no podem menys que endreçar a aquella entitat, quina Junta va ser-nos molt atenta, la més afectuosa enhorabona per l'èxit obtingut aquella tarda.»

La visita de l'any 1919 fa que s'estableixi una bona relació entre els vilanovins i els components de l'Esbart Català de Dansaires, cosa que a més de portar l'entitat a Vilanova en altres ocasions,

representa la documentació de les Danses, del Ball de Bastons i la restauració de les Danses al Carnaval vilanoví.

I encara cal destacar un altre nou projecte nascut l'any 1919: la creació de la Secció de Gimnàstica Rítmica. Aquesta secció és proposada a la reunió de la Junta Directiva del mes de novembre per Joan Tomàs, el nou Director musical de l'Esbart des del mes de setembre quan Pascual Segura anuncia que deixa el càrrec per no poder-se'n ocupar. Tomàs, «quines excel·lents dots per a ocupar aquest càrrec són de tots nosaltres ben reconegudes», fa la proposta amb l'objectiu de millorar les aptituds dels dansaires. Aprovada la constitució de la Secció de Gimnàstica Rítmica es decideix que porti a terme les seves activitats els divendres a la nit.

La Junta Directiva té dues tasques importants que cal desenvolupar al llarg de 1919: la redacció dels nous Estatuts i la redacció del Reglament de Règim Interior. Ambdós textos es presenten a l'Assemblea Extraordinària de socis que es celebra el dia 26 de novembre i en acabar la reunió ja queden aprovats. Per a la correcta aplicació dels Estatuts, els components del Consell Directiu decideixen que a l'Assemblea General de socis prevista pel dia 27 de desembre es votin tots els càrrecs de la Junta Directiva, ja que a partir d'aquest moment els càrrecs tindran una durada de dos anys i cada any es renovarà la meitat dels càrrecs del Consell Directiu. Per aquest motiu, un cop aprovats els Estatuts i votada tota la Junta Directiva, la meitat d'aquesta dimitirà a la següent Assemblea General de Socis, que s'escaurà el mes de gener de 1921, per donar pas a l'alternança de renovació de càrrecs que és la que encara es realitza avui dia.

A principis de l'any següent, durant la reunió de la Junta Directiva del dia 12 gener, el director Felip Blasco es queixa que els dansaires acostumen a arribar tard als assaigs, malgrat que ell mateix conclou que no és d'estranyar a causa de les «circumstàncies anòmales» que s'esdevenen a la ciutat de Barcelona.

A la mateixa reunió, Casalí explica el projecte de contractar la cobla Els Montgrins per a set audicions de sardanes que es programen entre els dies 31 de gener i 2 de febrer, una de les quals es realitza a la seu de l'Esbart. L'elevat import del projecte, 750 pessetes, fa que el President demani contenció en les despeses i que no se'n faci cap sense la seva autorització, ja que a més l'import del lloguer mensual amb que es retribueix a l'Ateneu Autonomista del Districte ha augmentat de 5 a 25 pessetes.

L'any 1920, s'inicia a l'Esbart una etapa marcada per l'ingrés de documentació de danses, dels reculls i de les restauracions. Aquest mateix any es realitza el recull de la Disfressada de Sant Vicenç dels Horts i de les Danses de Vilanova i la Geltrú, treballs protagonitzats per Felip Blasco amb la col·laboració d'alguns companys de la Junta Directiva i d'alguns dansaires. Segons la Memòria llegida per Manuel Capdevila a l'Assemblea General de Socis del dia 12 de gener de 1921, s'incorpora a l'entitat informació referent al Contrapàs Llarg, al Ball de Caputxes de Sant Joan de les Abadesses i a les Danses, Ball de Pastorets, Ball de Cercolets i Ball de Bastons de Vilanova i la Geltrú. El 1921 acaba el recull de documentació dels balls de Vilanova i la Geltrú, s'incorpora el Ball de Bastons i les Danses al repertori de l'Esbart i aquestes es restauren a la mateixa Vilanova. Cal destacar que Joan Tomàs, músic i

responsable de missions de l'Obra del Cançoner Popular ostenta el càrrec de Director Musical entre els anys 1920 i 1921.

Aquest any, l'activitat de l'Esbart es desenvolupa en bona part fora de la ciutat de Barcelona ja que es viatja a Sant Boi de Llobregat, Figueres, Badalona, Igualada, Terrassa, Esparreguera, Sant Vicenç dels Horts, Sitges, Les Borges Blanques, Vilassar de Dalt i Cervera. Aquests recorreguts per tota Catalunya es complementen amb excursions de caire social amb destinació Brugués i el Castell d'Aramprunyà, així com Rubí i l'Ermita de Sant Mus. Els viatges i excursions sempre són font d'anecdota, com el fet succeït en el viatge a Figueres quan una de les dansaires, Francesca Tutusaus, va caure del tren i es fa mal. L'Esbart Català de Dansaires va lliurar a la família de Francesca la quantitat de 75 pessetes del benefici de la ballada de Figueres, juntament amb una carta lamentant l'accident.

A Barcelona, com en nombroses ocasions anteriors, participa a l'Aplec de la Sardana de Vallvidrera, del que també forma part de la Comissió organitzadora, i col·labora en diverses vetllades: a l'abril al Teatre Còmic en benefici de l'asil de l'Obra Max-Bembo, al maig a l'Escola Catalana Mossèn Cinto i el 23 d'octubre visita un altre cop l'Artesà de Gràcia amb motiu del festival d'inauguració del Grup Excursionista, els beneficis del qual es destinen als afectats pels temporals. El dia 11 de juliol l'entitat participa en l'homenatge que es ret a Josep Subirà, l'intel·lectual català amb residència a Madrid. També col·labora amb companyies de teatre a l'obra *Terra Baixa* i a les comèdies *Flors i Violes* i *Homenots*.

El mes de setembre de 1920, Felip Blasco proposa als companys del Consell Directiu aprendre algun ball de bastons per incloure'l al repertori. Per aquest motiu, s'aprèn amb balladors de la mateixa població la coreografia del Ball de Bastons de Vilanova. Un cop apresos sis dels balls, Felip Blasco els assaja convenientment amb els dansaires, només homes ja que en aquest moment és impensable que a les colles de bastoners hi pugui haver dones. Paral·lelament, es decideix confeccionar una indumentària especial per al Ball de Bastons que sigui similar al vestuari de les colles bastoneres del moment més properes a Barcelona, tal i com proposa Felip Blasco el mes de juliol. Per poder fer front a la despesa de la roba de bastoner, l'Esbart emet cinquanta cèdules (que es liquidaran definitivament el juliol de 1922) de cinc pessetes cadascuna que s'adjudiquen ràpidament, cosa que permet comprar la roba i encarregar els vuit parells de bastons necessaris. S'inicia la confecció de les peces a càrrec de les sòcies Teresa Soteras, Emília Jordà i Concepció Font. A principis de l'any 1922, quan el vestuari està enllestit, s'estrena el Ball de Bastons al Centre Autonomista de Dependents del Comerç i la Indústria.

L'any 1921 sorgeixen certs problemes d'ordre intern a la Junta Directiva. El mes de febrer es presenta una queixa sobre el cap de colla (encarregat de cada ballada) i sobre el vocal administrador perquè tenen poca cura de la roba; també hi ha queixes sobre els afers protagonitzats pels dansaires en no voler ballar uns amb altres, queixa enviada per un dels directius que no està d'acord amb la falta de respecte per part d'alguns dansaires. El mes d'abril, Antoni Casalí dimiteix del càrrec de vicepresident i al maig el sotssecretari Ramon Casellas es queixa dels individus que falten a la moral. Tot plegat porta a la dimissió de la Junta Directiva que convoca una Assemblea Extraordinària de Socis pel dia 4 de juliol on surt escollit President a la tercera ronda de votacions Antoni Casalí.

Dues setmanes després d'aquesta assemblea i un cop els electes han pres possessió del càrrec, a la reunió del dia 18 de juliol s'aprova la constitució del Grup Feminal, organisme femení depenent de l'Esbart Català de Dansaires. El Grup Feminal, al qual poden pertànyer tant les dansaires, com familiars o amistats, té una Junta Directiva pròpia i un funcionament autònom de la Junta de l'Esbart Català de Dansaires que delega un dels seus membres com a persona d'enllaç entre ambdues organitzacions. El Grup Feminal destacarà per la seva aportació en la consecució de diverses tasques, com ara endreçar i posar en funcionament la Biblioteca.

El dia 19 de setembre es proposa a la Junta realitzar una revisió mèdica als dansaires, qui sap si a causa d'algunes queixes de manca d'higiene i per evitar contagis; el dia 1 d'octubre s'acorda que els dansaires nous també passin la revisió mèdica, el cost de la qual serà considerat com el de la quota d'ingrés a l'entitat. D'aquesta manera i com un cas sense precedents que no es repetirà mai més a l'Esbart, el metge M. González signa el 14 de novembre l'informe de la revisió mèdica que redacta de la següent manera:

*«Informe mèdic dels individus que componen l'Esbart Català de Dansaires
Al igual qu'l nostre immortal Maragall digue que la Sardana pot dirse dels nostres ballets saturats de
belleza i elegancia escampats arreu per tots els indrets de nostra terra catalana.*

*Però considerats baix el punt de vista fisiològic i higienics deu tenir-se en consideració el pas tan facil de
la Higiene i la Patologia (Malaltia).*

*La dansa es altament recomanable per lo higiènica, més pera que aixis sigui es precis certa
mesura a cada hu en particular ja que tant ens diferenciem tots fisiològicament pera evitar la
fatiga, sobretot la fatiga excesiva en lo cual ben sovint s'hi cau deixats portar pel entusiasme
fills dels exits i idealitat de nostres aficions.*

*La fatiga es una intoxicació (envenenament) de la sang per lo gas carbònic i per això cuant un esta molt
cansat es veu obligat á respirar més depressa, aixó és, eliminar per l'aparell respiratori l'excés de gas
carbònic producte de la combustió excesiva que'ls moviments musculars ocasionen.*

*Del reconeixement practicat als individus que componen l'Esbart Català de Dansaires resulta que
deuen ferse tres categories---*

1ª A- Individuo que està completament normal i no es motiu de destorp als companys de dansa.

*2ª B- Que poden dansar sense inconvenient dels seus companys però que ell deu tenir en compte per si
propi, per deficiència orgànica*

3ª C- Possible contagi»

A sota de cadascuna de les categories apareixen els noms dels homes i dones que ballen a l'Esbart Català de Dansaires.

No obstant això, l'any 1921 té, com els anys anteriors, una extraordinària activitat que dibuixa un present especialment ric i viu i que augura un futur molt optimista. D'entre totes les activitats i visites, la de Tàrrrega i Vilanova deixen sengles restauracions de balls: a Tàrrrega l'Eixida i a Vilanova les Danses.

A més d'aquestes poblacions, l'Esbart visita Valls per la Festa de la Candelera, Cervera, Terrassa, Figueres, Mataró, Sant Vicenç dels Horts, Arenys de Mar, Olot, Sant Joan de les Abadesses, Molins de Rei i Santa Coloma de Gramanet. Per contra, l'activitat a Barcelona és gairebé escassa, cosa que no passa l'any següent quan tot i que la proporció no s'inverteix, sí que s'equilibra.

El dies 14 i 15 de gener de 1922, l'Esbart celebra la Festa del Soci amb una ballada íntima, una audició de sardanes inèdites a càrrec de la cobla La Principal de Peralada celebrada a la plaça de Sant Just, l'espai públic més proper a la seu social, i un àpat de germanor. El dia 22 de gener estrenen el Ball de Bastons de Vilanova amb el vestuari nou apropiat al ball en l'acte organitzat a la prestigiosa entitat anomenada Centre Autonomista de Dependents del Comerç i la Indústria, amb la que tants cops ha col·laborat l'Esbart. L'Esbart Català de Dansaires rep del C.A.D.C.I., en agraïment a les facilitats que sempre troba quan demana la seva col·laboració i amb motiu de l'estrena del Ball de Bastons, una bandera per al cap de la colla dels bastoners. Aquesta bandera, rematada amb una ornamentació que simula una llança, llueix al buit les inicials ECD de l'Esbart, és la mateixa que fa servir i aixeca l'actual cap de colla. Amb motiu de l'estrena del Ball de Bastons també es proposa fer una fotografia amb alguna imatge dels bastoners per editar una postal, de manera semblant a com es va fer amb la col·lecció de postals l'any 1913, algunes de les quals ja han estat reeditades en exhaurir-se la tirada anterior.

Amb la voluntat continuada de prendre part en projectes de caire ciutadà, l'Esbart entra com a soci al Foment de la Sardana, s'adhereix al Comitè Pro-Teatre Líric Català i col·labora amb l'Associació Protectora de l'Ensenyança Catalana, de la que també és membre actiu. L'Esbart Català de Dansaires és present a tots els actes promoguts per aquestes organitzacions: el dia 22 d'abril per celebrar les Grans Festes del primer aniversari del Foment de la Sardana, els mesos de març i juny amb sessions al Teatre Escola, a més de col·laborar en la sarsuela *Marina* a Barcelona (Sants), Mataró, Sabadell i Igualada a càrrec de la companyia Taxés-Cristià i en l'obra de teatre *El Senyor Ramon enganya les criades* al Teatre Apolo amb 15 representacions. El mes de juny també participa en la Festa d'Infants i Flors en benefici de l'Associació Protectora de l'Ensenyança Catalana, que es realitza al Park Güell.

Cal destacar que els dies 23 i 24 de setembre, l'Esbart Català de Dansaires visita Tarragona amb motiu de les Festes de Santa Tecla, cosa poc freqüent en coincidir les festes majors de Tarragona i Barcelona.

Després de diverses situacions transitòries provocades per l'anada de Màrius Escofet a les Campanyes del Marroc, el mes de desembre es nomena Director Musical Ricard Llansà, càrrec que ocuparà fins a la seva mort l'any 1949.

L'any 1923 s'inicia amb l'Assemblea General de Socis que es celebra el dia 12 de gener. En aquesta reunió torna a fer-se palesa la necessitat de comptar amb un Arxiu de dansa per poder organitzar bé tota la informació de què disposa l'entitat i la nova que constantment hi arriba; aquest mateix any es recullen el Ball de Panderetes de Vilafranca del Penedès, el Ballet i la Ratolinesa de Sant Julià de Vilatorrada, la Quadrilla de Granollers i el Ball Pla de Sant Vicenç de Montalt.

També s'exposa la conveniència de crear el càrrec de Director Folklòric per tal que qui l'ocupi acompanyi els dansaires en qualsevol desplaçament i pugui respondre a qualsevol qüestió sobre dansa que se li plantegi. La proposta suggereix el nom de Joan Amades com a persona idònia per ocupar el càrrec. Amades, que no creu poder complir amb l'encàrrec a causa de les seves ocupacions habituals, declina l'ofertament.

Per aquest any, la Junta prepara una Festa del Soci que es programa pels dies 17 i 18 de març, encara més lluada que els anys immediatament anteriors: el dia 17 al matí es realitza l'habitual sessió íntima de danses, l'endemà a les 9 del matí es celebra una missa a l'església dels sants Just i Pastor en memòria dels socis desapareguts i en sortir es programa, com tres anys enrere, una audició de sardanes a càrrec de la cobla La Principal de Peralada. La jornada es completa amb un àpat de germanor per a tots els socis al restaurant Sport.

De la mateixa manera que el 1922, moltes de les activitats de l'Esbart es realitzen a Barcelona col·laborant amb diverses entitats privades i públiques: els dies 31 de març i 28 d'abril al Centre Autonomista de Dependents del Comerç i la Indústria, el dia 10 de maig al Park Güell on es fa la Festa Infants i Flors en benefici de l'Associació Protectora de l'Ensenyança Catalana, el 6 d'abril i el 6 de juny en dos actes destinats a homenatjar el músic Pep Ventura i destinats a recaptar diners pel monument que se li vol dedicar i els dies 19 i 20 d'agost a la plaça del Sol per la Festa Major de Gràcia. Però també viatgen pel país, concretament a Sant Vicenç dels Horts, Sant Cugat del Vallès, Vic (el 6 de juliol i el 30 de setembre), Sant Boi del Llobregat, Mataró, Badalona i Rubí.

L'etapa grisa de la dictadura

L'any s'encara amb molt bones perspectives però tot queda estroncat el mes de setembre quan, el dia 13, es produeix el cop d'estat del general Primo de Rivera i l'Esbart Català de Dansaires així com moltes altres entitats, associacions i institucions són anorreades pel dictador i entren, en el millor dels casos, en un estat de letargia. Prohibició de l'ús del català en la documentació interna, depuració de certes persones, prohibició d'algunes activitats públiques, tancament de butlletins, publicacions, etc. Quan no és així, la situació és pitjor: substitució de juntes electes per persones alienes (Centre Autonomista de Dependents del Comerç i la Indústria), tancament de seus socials (Orfeó Català), prohibició d'activitats a les mateixes institucions, etc.

Tot encaminat a aturar la vida cultural i social catalana i en especial la barcelonina. Miguel Primo de Rivera, capità general de Catalunya, coneix prou bé la immensa xarxa associacionista de la ciutat cosa que li permet assestar una estocada mortal en un acte que ha estat qualificat per alguns autors com una de les repressions culturals més importants del segle XX, amb una forta agressió a la base social, cultural i també política de Catalunya. Va representar la supressió de les llibertats, la implantació del control militar, el desmantellament de la Mancomunitat, la persecució cultural sistemàtica, la repressió sistemàtica de la llengua i l'endeutament de l'administració municipal i provincial.

La conseqüència més immediata del cop d'estat és la clausura el dia 23 d'octubre de la seu de l'Ateneu Obrer del número 4 del carrer del Bisbe Cassador. En compliment de l'ordre governativa, l'Esbart Català de Dansaires es queda sense seu social. No obstant això, el dia 10

de novembre col·labora amb el cor La Violeta d'En Clavè a la seva seu, situada al carrer del Rec Comtal, on s'hostatja l'Esbart entre el gener i el setembre de 1924. A partir del dia 1 d'octubre de 1924 es trasllada a la seu del 'Centro de Naturales de Tarragona y su provincia', situada al número 14 del carrer del Duc de la Victòria. És a dir: en un any l'entitat canvia tres cops de seu i això vol dir, evidentment, despeses, dificultats en les activitats i mobles i roba amunt i avall.

Cal dir que aquesta etapa només es consideraria una desafortunada situació passatgera, si no hagués estat el preludi de moltes altres dissorts. Les activitats i la vida pública de l'Esbart se'n ressenten ben aviat, de manera que els viatges fora de la ciutat es redueixen molt i encara més les col·laboracions amb entitats amigues o veïnes, com per exemple l'organització Nostra Parla, el prestigiós Centre Autonomista de Dependents del Comerç i la Indústria, amb el qual l'Esbart Català de Dansaires té una relació constant d'amistat i col·laboració mútua, i moltíssims ateneus, cercles, centres, etc., ja siguin obrers, nacionalistes, republicans o sense adscripció política clara.

També ho pateix el C.A.D.C.I., fundat l'any 1903 per al «millorament moral i material» dels treballadors, per a «la instrucció i la cultura» i per a «la lluita de les reivindicacions catalanes» i considerat una institució capdavantera pels bons serveis que ofereix i per totes les seves tasques i projectes. Algunes de les campanyes públiques, com l'anomenada Catalunya-Nació, són recolzades des de tota Catalunya. El dia 24 de setembre es clausuren vint-i-vuit centres, entre ells el C.A.D.C.I., i a l'octubre les entitats clausurades ja passen de cent, entre elles l'Ateneu Obrer del Districte III. En conseqüència la xarxa associativa es trenca en mil bocins i s'afebleix. Els assajos de l'Esbart queden suspesos mentre no es disposa de local i les reunions es realitzen als domicilis particulars dels components de la Junta. S'inicien ràpidament gestions per trobar una nova seu que donaran el seu fruit al cap de dos mesos.

Amb tot, però, es permeten les sardanes, els balls i les cançons, malgrat que *Els Segadors* i el *Cant de la Senyera* estan prohibits i algunes audicions de sardanes s'han de fer en interiors per evitar-ne la prohibició. És per aquest motiu que l'Esbart Català de Dansaires, entre altres, pot mantenir la seva activitat, això sí molt reduïda. Entre 1924 i 1930, bona part de les activitats es porten a terme a l'interior de les associacions que perviuen i desapareixen les anades a poblacions amb actes al matí i a la tarda, motiu pel qual l'esplèndida vida pública entra en recessió, amb el seu moment més baix entre els anys 1925 i 1926.

L'any 1925, per exemple, només es ressenyen vuit activitats, cinc a Barcelona: a la plaça de Catalunya i al Teatre Apolo en benefici del monument a Pep Ventura, a l'Ateneu Enciclopèdic Popular, al Centre Catòlic de Sants i a l'Orfeó Sarrianeu. Cal afegir-hi els viatges a Santa Coloma de Cervelló, a Vic i a Alella. El 1926, se'n ressenyen set, quatre a Barcelona: al Club Esportiu Català, a la Colònia Estiuença de Vallvidrera, al Centre Moral del Poble Nou i al Gran Teatre del Liceu, i tres fora de la ciutat: a Vic, a Corbera de Llobregat i a Calella.

La vida interna de l'Esbart també es veu afectada. L'any 1923 no es realitza l'Assemblea General de Socis per no tenir lloc on fer-la i de fet no es convoca fins al cap d'un any, el dia 19

de desembre de 1924. En renovar els càrrecs surt escollit com a president Joan Amades, que ja desenvolupa les funcions del càrrec des del mes de març.

A partir del mes de desembre de 1924 i fins l'any 1930 els llibres d'actes i altra documentació oficial es redacten en castellà, segons és preceptiu.

El pas de Joan Amades, malgrat ser una etapa desafortunada, deixa el seu fruit a l'entitat: a la primera reunió del mes de gener s'autoritza Felip Blasco per tal que faci els treballs necessaris per augmentar l'Arxiu i a la reunió del dia 10 de març s'autoritza la creació de la Biblioteca per a ús dels socis de l'entitat. L'any 1925 es recull el Ball de Faixes de Maldà i el 1926 l'Espolsada de Premià de Dalt i el Ball de Punts de Tiana.

Joan Amades, però, no acaba el seu mandat com a President ja que el dia 1 d'abril de 1926 presenta la dimissió i és substituït interinament per Ricard Llansà. Aquest any es nomena Aureli Capmany Director Honorari de l'Esbart Català de Dansaires.

L'any 1927 sembla que hi ha una petita revifada pel que fa a les activitats de l'Esbart Català de Dansaires si ho comparem amb els tres anys anteriors, tot i que sense acostar-se, ni de bon tros, a la llargues llistes de la dècada dels anys deu. El mateix any 1927, l'Esbart viatja a l'Hospitalet de Llobregat, Ripoll, Vic, Premià de Dalt i Manlleu. A Barcelona balla al Teatre Íntim, a l'Asil Duran, al Centre Excursionista, a l'Agrupació Excursionista de Catalunya i al Palau de la Música. L'última activitat de l'any es realitza el dia 21 de novembre a l'Ateneu Enciclopèdic Popular, col·laboració ajornada des del mes de març de 1926 a causa de la delicada situació de l'Ateneu, clausurat l'any 1923 només catorze dies després del cop d'estat. I és que l'Ateneu va haver de passar per situacions difícils durant la dictadura, situacions prou conegudes per l'Esbart Català de Dansaires ja que des del mes de febrer té la seva seu en aquesta prestigiosa institució.

La revifada augmenta l'any 1928 tot i que la majoria d'activitats es realitzen a Barcelona i no pas fora de la ciutat. L'Esbart potencia les activitats socials amb nombroses excursions i visites que, amb la doble finalitat de promoure la convivència entre els socis i augmentar-ne el nombre, porten directius, dansaires i familiars al Santuari de la Cisa, al de la Salut de Sant Feliu de Llobregat i al campanar de la Catedral entre d'altres. Fora de Barcelona, visiten en dues ocasions Vilanova i la Geltrú, el dies 16 de febrer i de desembre, respectivament, i en una ocasió la població de Manlleu.

Gràcies a una certa normalitat, el dia 8 de juny es celebra l'Assemblea General Ordinària al mateix Ateneu Enciclopèdic Popular, on també ballen el dia 21 d'octubre amb motiu del 25è aniversari de la fundació de l'Ateneu. A l'Assemblea es produeix el relleu en el càrrec de President: Ricard Llansà deixa el càrrec i l'ocupa Antoni Casalí, que ja havia estat President de l'Esbart en els períodes 1909-1914 i 1921-1924. Llansà continua en el càrrec de Director Musical fins el seu traspàs el 26 d'agost de 1949.

També es reprèn alguna iniciativa de tipus benèfic, ja sigui anar a ballar al Palau de la Música Catalana en benefici dels damnificats de Les Gavarres o aportar una quantitat econòmica per contribuir a la instal·lació de la font dedicada a Ignasi Iglesias. El mateix any es recull el Ball de Tres parts de Sant Julià de Vilatorrada. L'any següent, l'activitat és més minsa ja que el registre d'activitat només en ressenya cinc al llarg de tot l'any: tres a Barcelona, a l'Orfeó de Sants, l'Ateneu Excursionista Tagamanent i

l'Orfeó Barcelonès, i dues fora de la ciutat: una a Manlleu i l'altra a Gelida. Possiblement aquest final agònic sigui el reflex del final de la dictadura de Primo de Rivera, que dimiteix el 28 de gener i es trasllada a París el 12 de febrer de 1930.

L'acta de la reunió de l'Esbart celebrada el dia 14 de febrer de 1930 ja es torna a redactar en català. S'obre una nova època per a Catalunya i, en conseqüència, per a l'Esbart Català de Dansaires.